תורה אור — יתרו

להבין שרש הדברים הנ"ל. ע"פ בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים. הנה שרש ענין מצות ת"ת לכאורה יפלא למה תהא המצוה דוקא לקרות בדיבור בפה. במה שנאמר בתורה. שהוא הלימוד בתורה.

והלא עיקר מצותה הוא ידיעת התורה בלבד שידע המצות הכתובות בה ולזה די שיעיין במה שכתוב בה גם בהרהור בעלמא כקורא אגרת המלך שאינו מחוייב לקרותו בפה. אלא מעיין מה שכתוב בו כדי שיוכל לקיים.

וגם אם שומע מפי אחר הקורא יוכל לידע רצון המלך ולמה המצוה דוקא ללמוד בדיבור כמה פעמים כידוע. אך הנה שורש הענין הוא משום שנאמר בכל פ' ופ' וידבר ה' כו' לאמר.

ומבואר למעלה שיהא דבר ה' זה נאמר בפה שאין זה הדיבור של עצמו ממש רק כעונה אחר הקורא מלה במלה כך לומד מה שכבר כתוב כו'. וה"ז בחי' ביטול עצמותו מכל וכל והוא בבחי' כתר שהוא שרש ענין קבלת התורה בחג השבועות כמ"ש בפע"ח.

והענין הוא כי כל ימי הספירה עד חג השבועות הוא רק בבחי' הז' מדות לברר הטוב מן הרע בבחי' העלאת מ"ן כנודע. וזהו ז' שבועות תספר לך כו'. כי במדות הי' בחי' שבירה וכענין אברהם שיצא ממנו ישמעאל.

וכמאמר רישא דעשו בעטפוהי דיצחק כו' וזה היה ענין גלות מצרים בתחלה. אבל בחג השבועות עושין בחי' כתר לז"א כמ"ש בפע"ח. וביאור ענין הכתר ידוע שהוא למעלה מבחי' התחלקות המדות עדיין להיותו נק' בחי' אין ממש וכמ"ש והחכמה מאין תמצא. פי' החכמה נמצאת ג"כ מן בחי' הכתר הנק' אין. אבל אמיתית בחי' האין הוא הכתר. אבל החכמה אינה בחי' אין ממש ולכך אמרו בזהר בכמה דוכתי דאור הכתר כולו בחי' רחמים פשוטים ואין בו מבחי' הגבורות כלל. משא"כ החכמה יש בה ג"כ מבחי' הגבורות ונק' גבורות דאבא וכיוצא.

והטעם הוא לפי שבחי' הכתר הוא בחי' ממוצע בין המאציל לנאצלים. והרי יש בו מבחי' אור א"ס ג"כ שהוא מובדל ומרומם לגמרי מכל ההשתלשלות דאבי"ע. וכמ"ש אני הוי' לא שניתי כו'. וכידוע וד"ל.

והנה כל ימי הספירה הבירור נעשה בז' מדות ע"י המשכ' מוחין בבחי' א"פ אבל בחג השבועות נמשך מבחי' מקיף דכתר הנק' אין ממש ולכך אז זמן קבלת התורה בדיבור דוקא כמ"ש לאמר גם בעשה"ד דהיינו לאמר מה שכבר נאמר כו' והיא בחי' כתר שנק' מדבר. כי הדיבור עצמו הוא בבחי' מלכות. אך המם פתוחה שבמדבר שמורה הנהגת הדיבור. שרשו מבחי' הכתר. שהוא בחי' הביטול לאמר מה שכבר נאמר. וז"ש ומדברך נאוה וכמ"ש למעלה והיינו משום דנעוץ תחלתן בסופן (וכך היה בשעת מ"ת דכתיב וידבר ה' כו' לאמר שהדיבור הזה נאמר בב"י וכך הוקבע בחי' ביטול זה לדורות כי הרי על כל דיבור ודיבור פרחה נשמתן כו' ולכך קיבלו ב' כתרים בשעה זאת שהן נעשה ונשמע וכמשי"ת):(ב. ואמנם יש להבין עדיין מהו שנק' התורה עוז ונק' ג"כ תושיה כנ"ל. וגם יש להבין מה שנק' שלום בפמליא של מעלה וכו'. דהנה מבואר למעלה שיש שרש יניקה לחיצונים מפסולת המדות כענין אברהם שיצא ממנו ישמעאל כו'. וזהו מה שמבואר למעלה בענין הפסוק כשל בעוני כחי שהכח של נה"א כשל מפני יניקת החיצונים כו'. אך כדי לדחות יניקות החיצונים הוא בב' אופנים האחד בענין הספי' כנ"ל. והב' בהארת אור הכתר שהוא בחי' מקיף דיחידה שבכחו לדחות החיצונים לגמרי. כי כתר אותיות כרת. לפי שהוא כורת שרש יניקת החיצונים וכמ"ש וכל אויביך יכרתון כו'. והטעם הוא לפי שבחי' אור הכתר הוא למעלה מבחי' התחלקות המדות וע"כ אין שם מקום ושרש להיות יניקות החיצונים כו'. ולהיות כי התורה ניתנה מבחי' הכתר כמ"ש אנכי ה' אלקיך אנכי מי שאנכי כו' וכנ"ל ע"כ נק' התורה תושיה לפי שמתשת כח יניקות החיצונים מטעם הנ"ל וד"ל. וגם מזה הטעם הוא מה שנק' התורה עוז מפני שנותנת עוז וכח לנשמות האלקות בלתי יכשל כחם בעוונות ולא יהיה מקום ליניקות החיצונים שמקבלים מפסולת המדות כו'. ולהיות בחי' כתר למעלה מבחי' המדות לכך יש בכחו להעלות המדות מיניקות החיצונים וז"ש ה' עוז לעמו יתן ואין עוז אלא תורה כידוע. ונמצא יש בתורה ב' היפכים עוז ותושיה עוז לישראל ותושיה לאוה"ע ולכך נק' סיני שירדה שנאה לאומות העולם וכמשי"ת בסמוך וד"ל. והנה ידוע דבחי' הכתר הוא בחי' ממוצע בין עצמות המאציל לנאצלים וכנ"ל. וידוע שבכל ממוצע בהכרח שימצא בו מב' ההיפכים אחר שהוא מחברם יחד וא"כ בבחי' הכתר יש בו ג"כ מבחי' עצמות המאציל וגם הוא שרש הנאצלים כידוע אחר שהוא מחבר המאציל בנאצלים כו'. ולפ"ז ע"י בחי' הכתר דוקא נמשך אור השפע מעצמות המאציל לנאצלים וזהו שכל ברכה הוא בבחי' הכתר דוקא כנודע בכוונת הברכה ברוך אתה כו'. וזהו ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום וקאי הכל על התורה שנק' עוז וגם נק' שלום לפי שענין השלום הוא בחי' הממוצע המחבר ב' הפכים כידוע וגם התורה מאחר שהיא בבחי' הכתר הרי היא מחברת ומקשרת אור עצמות המאציל בנאצלים וזהו"ע השלום בפמליא של מעלה דהרי בחי' האצי' הוא מתאחד עדיין במאציל עצמו וכידוע בפי' המאמר דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד כו'. וענין השלום השני בפמליא של מטה היינו ע"י בחי' מל' דאצי' שנעשה בחי' כתר לבריאה כידוע שהמדה הזאת ג"כ בחי' ממוצע לקשר ולחבר אור האצי' בבריאה כמו שהכתר מחבר המאציל בנאצלים כידוע ולהיות כי בי"ע נק' עלמין דפרודא וכמ"ש ומשם יפרד כו' לכך נקראו פמליא של מטה בבחי' הפירוד משא"כ בחי' האצי' דאיהו וחיוהי חד כו' כנ"ל נק' פמליא של מעלה ואמנם מפני שנעוץ תחילתן בסופן דהיינו בחי' הכתר במל' לכך התורה נאמר בה ורב שלום בניך א"ת בניך כו'. והמה ב' שלומות א' בבחי' הכתר המחבר באצי' והב' בבחי' מל' המחבר אצי' בבריאה להיות נמצא גם שם בחי' הביטול היפוך הפירוד וכענין וצבא השמים לך משתחוים כו' וכיוצא וזהו או יחזיק במעוזי שהוא התורה הנק' עוז יעשה שלום לי שלום יעשה לי ב' שלומות הנ"ל והיינו פי' ה' יברך את עמו בשלום פי' בב' שלומות הנ"ל בשלום העליון בפמליא של מעלה ובשלום התחתון בפמליא של מטה בבי"ע כו' וד"ל. ובזה יובן שרש ענין ב' כתרים שקיבלו ישראל בהר סיני כמ"ש ויתנצלו בנ"י את עדיים כו'. וכידוע בדברי רז"ל והן נעשה ונשמע להיות כי בחי' הדבור די' הדברות הוא בחי' מל' דאצי' וכמ"ש וידבר אלקים כו' ושרש אותו הדבור היה בבחי' הכתר שהוא מקור הדבור וכנ"ל בפי' מדבר ומאחר שעל כל דיבור די' הדברות פרחה נשמתן הרי קבלו שני כתרים הנ"ל דהיינו בחי' כתר דאצי' אשר הוא בחי' ממוצע בין המאציל לנאצלים וגם בחי' כתר דבריאה שהוא בא מבחי' מלכות דאצי' שהוא בחי' ממוצע בין אצי' לבריאה והן ב' שלומות הנ"ל והיינו נעשה ונשמע שהן ב' כתרים הנ"ל נעשה בכתר ונשמע במל' כו' וכמ"ש במ"א וד"ל:)(ג. וזהו ג"כ שרש ענין מולד הלבנה בהיותה רק בבחי' נקודה א' הנ"ל דהנה הלבנה הוא בחי' מלכות דאצילות כידוע וכמו שהלבנה למטה נסתר אורה לגמרי בסוף החודש מפני שעומדת תחת השמש ממש ואין לה רק אור השמש בלבד כנ"ל וחציה העליון מאיר מן

השמש אבל חצי התחתון חושך כידוע כך למעלה בחי' מל' דאצי' בעלותה בבחי' האצי' נכללת כולה באורות דז"א שנק' שמשא ואין בה אור מצד עצמה וכאשר בנקודה אחת היא תחת היסוד כו' זהו כמו ענין מולד הלבנה למטה ובחי' נקודה זאת אין בה התחלקות כלל לי"ס אחר שהיא רק נקודה אחד והוא ענין בחי' הביטול במציאות ע"ד הנ"ל בדבור כו'. ואח"כ הולך ואור נקודה זאת עד חצי החודש שנתמלאה אור והוא למעלה ענין בנין הנוק' בע"ס שלימות בבחי' פרצוף כידוע. והנה קידוש הלבנה ידוע שהוא בז' ימים בחודש והטעם הוא לפי שכאשר עוברים עליה ז' ימים אז כבר נמשך בה ז' ספירות חסד דנוק' ביום א' וגבורה דנוק' ביום ב' כו' וראויה לקדש אותה מפני שכבר קיבלה בעצמה מז' מדות דז"א כו'. וכמ"ש בע"ח ומחצי החודש ואילך נתמעט אורה והולך כו'. לפי שחוזרת ועולה באצי' ומקבלת מאור השמש כו'. ובקבלתה אור השמש מתבטלת מאור עצמותה למטה כו' כענין איידי דטריד למיבלע לא פליט כו' וד"ל. ומזה יובן ענין שורש ענין הנ"ל בהיות כי ענין לימוד התורה למטה שהוא בבחי' הביטול לאמר מה שכבר אמור כו', ה"ז כדמיון ביטול אור הלבנה באור השמש בהיותה רק בחי' נקודה א' כנ"ל ואח"כ בא להתפעלות אהב' שהוא נק' אור שמאיר בהתפשטות והיינו שמע ישראל ואחר כך ואהבת כו' כנ"ל וד"ל:) וזהו בחודש השלישי לצאת בנ"י מאמ"צ באו מדבר סיני כו' בחודש השלישי זה היינו בר"ח סיון שהוא זמן מולד הלבנה וגם היה יום זה יום הג' בשבוע השביעי' כנ"ל והענין הוא כי הנה כתיב ז' שבועות תספר לך כדי לקבל התורה אח"כ בחג השבועו' והז' שבועות המה מ"ט שערי בינה הנמשכים בז"א וכידוע בשרש כוונת הספירה.

ומז"א נמשך למל' שהוא שם ב"ן וכידוע בכוונת תיבת לעומר כו' והנה בהיות מולד הלבנה הוא התחלת הארת המ' מז"א כנ"ל וע"ד הנ"ל בקידוש הלבנה שזמנה דוקא בז' ימים בחודש מטעם שאז נשלם בה ז' ספי' דז"א כך בענין הספירה בז' שבועות נשלמו כל המשכות ז"א במל' מבחי' מ"ט שע"ב כו'.

ואמנם בהיות עדיין ג' ימים בשבוע השביעית כבר יש בה מבחי' כללות המ"ט שערים מאחר שבחי' יום הג' הזה הוא בחי' ת"ת שבמל' כידוע שהשבוע השביעי' בבחי' מל'. וידוע שבחי' ת"ת כלול מחו"ג ויש בו כללות הג' קווים שבמל' הנמשכי' בה בדרך פרט.

וא"כ בהגיע יום הג' בשבוע השביעי ה"ז כאלו נשלמו ובאו במל' כל הז' ספירות דשבוע זאת. ובתשלום ז' ספירות שבשבוע זאת מאירים כל המ"ט שערים דבינה. ואז בחג השבועות מאיר משער החמשים שהוא בחי' הכתר בכלל כנודע. וזהו שאמר בחודש השלישי דוקא שהוא ר"ח סיון שהוא יום ג' לשבוע הז' באו מדבר סיני לקבל התורה שהוא ג"כ בחי' הארת הכתר הנמשך בחג השבועות וד"ל:

והנה לזה הטעם מר"ח סיון ואילך הוא רק ענין הכנה לקבלת התורה. כמו ג' ימי הגבלה כו' לפי שכל הימים הללו הוא בבחי' קבלת הכתר מטעם הנ"ל. וביאור ענין בחי' הכתר הנה מבואר למעלה שהוא למעלה מבחי' המדות שאין שם שליטה לחיצוני' כלל.

וענין הספירה היה לברר הרע מז' מדות מלמטלמ"ע אך אח"כ בהארת הכתר נדחו החיצונים לגמרי. וע"כ אמר בחודש השלישי באו מדבר סיני שירדה שנאה לאו"ה שלא יקבלו יניקה אפי' דרך שערות וציפרנים ולכך היה אז חירות כו'. והארת הז' ספירות שבמל' מקבלים אז רק מבחי' הכתר שהוא בחי' הביטול הנק' מדבר כנ"ל. ולכך אין שליטה לחיצונים משא"כ בימי הספירה כנ"ל כמו דאברהם יצא ממנו ישמעאל כו' והיינו שאמר שאחר שבאו למדבר סיני אז ויסעו מרפידים מבחי' רפיון ידים כנ"ל. לפי שאין שליטה לחיצונים אז כלל וד"ל:(ד. וזהו ענין אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ כו'. דהנה פי' מצרים הוא מיצר ים העליון והוא בחי' צמצום המל' שנק' ים בהיותה מסתתרת בבי"ע. עד שרגליה יורדות כו' להחיות ע' שרים ג"כ שהם בבחי' אלקים אחרים. דהיינו שמקבלים מאחוריים דשם אלקים דקדושה כי יש ק"ק צירופים בשם אלקים וע"ב צירופים הם בבחי' הקדושה. ומ"ח צירופים יש מהם יניקה לחיצונים. וזהו פי' אדמת בני חם וכמ"ש מלך אלקים על גוים ששם אלקים המולך על גוים הוא בחי' מ"ח צירופים התחתונים. ועי"ז יש תוס' יניקה תמיד לחיצוני' וכידוע בענין תיקון חצות כמ"ש אלקים באו גוים בנחלתך כו'. וכן ערו ערו עד היסוד בה שמקבלים מפסולת ה' דמים טמאים שביסוד דנוק' וכו' והן מ"ט שערי טומאה דמצרים כנודע. והנה לזה הטעם היו אנשי יריחו כורכין את שמע ולא היו אומרים בשכמל"ו שהוא בבחי' מל' לפי שהיה ע"י עלייה זאת עלייה גם לאלקים אחרים שמקבלים מן המ"ח צירופים התחתונים כו'. אבל ביחודא עילאה דפסוק ראשון שהוא בחי' ז"א שלמעלה מעה"ד טו"ר כו' ואמנם ענין יצ"מ הוא מה שבחי' המלכות עולה מן המיצר והצמצום הזה שמתצמצמת בבי"ע. וכמ"ש מי זאת עולה מן המדבר כו' ויש בענין עלייתה ב' מדרגות. הא' מצד אתעדל"ת בימי הספיר' כנ"ל. והב' מצד בחי' הארת הכתר בחג השבועות שהוא דוחה החיצונים לגמרי כנ"ל. שנק' התורה עוז ותושיה. מפני שאור מקיף דיחידה דוחה חיצונים לגמרי כי כתר אותיות כרת וכמ"ש וכל אויביך יכרתו כו'. וזהו אנכי אשר הוצאתיך מאמ"צ פי' אנכי הוא בחי' הארת הכתר בחי' הביטול הנ"ל שלמעלה מהתחלקות ז' ספירות. וכמו בר"ח סיון שנעשית המל' רק כמו נקודה תחת היסוד שהוא כענין לאמר הנ"ל שנק' אין ממש ומחמת זה אין מקום כלל ליניקת החיצונים ואז ע"י הארת הכתר הזה עולה המל' מבי"ע מכל הצמצומים. גם מבחי' הצמצום דאלקים אחרים הנ"ל וכמ"ש קול ה' יחיל מדבר פי' גם מדבר הגשמי שהיה בו נחש שרף ועקרב ג' קליפות הטמאות לגמרי. כולם נדחו מפני הארת הכתר הנק' אנכי מי שאנכי כידוע וא"כ הרי אנכי הוא אשר הוצאתיך מאמ"צ. וכמ"ש אנכי ארד עמך ואנכי אעלך כו' וקאי הכל על בחי' הכתר שהוריד לשם ב"ן בגלות מצרים במ"ט שערים ואנכי הוא אשר אעלך כו' וד"ל:) ובכל זה יובן הטעם מה שחג השבועות אינו אלא יום אחד בלבד משא"כ בפסח וסוכות שהן ז' ימים כי בחג השבועות הוא זמן קבלת התורה שהוא בבחי' הכתר שהוא בחי' יחידה שלמעלה מהתחלקות ז' מדות שנק' ז' ימים למעלה וכדמיון המולד של הלבנה שהיא בנקודה א' בלבד כו' אבל בפסח וסוכות נבנה בנין זו"נ בבחי' פרצוף בז' ספירות עם מוחין פנימי' ומקיפים פנימים בפסח ומקיפים בסוכות כידוע וגם יש שרש יניקה מן המדות לחיצונים כענין אברהם שיצא ממנו ישמעאל כו' ע"כ מקריבי' ע' פרים בסוכות נגד ע' אומות שמקבלים מז' מדות דקדושה משא"כ בשבועות שהוא בחי' הכתר שאין בו התחלקות לז' מדות כלל וכמו עד"מ העיגול שאין בו מעלה ומטה כלל כידוע בפי' כתר מלשון כותרת שמקיף בהשוואה א' מכל צד ובשמים ממעל הוא כמו מתחת לארץ וכמ"ש כחשיכה כאורה כו'. ולכך הוא רק יום א' בלבד וד"ל. (ואחר כ"ז יובן יותר שרש ענין מצות ת"ת שהוא בדיבור לאמר מה שכבר נאמר כנ"ל. כי הדבור שתלוי בבחירה ורצון אם לדבר כך או כך הרי שרשו בבחי' התפשטות הרצון הנק' כתר בז' מדות שברצון המתלבשים בחו"ב כו'. אבל הדיבור שאינו תלוי ברצונו אלא מדבר מה שאמור כבר ואין בו בחירה ורצון כמו ענין נעשה ונשמע שאמרו כו'. מגיע זה בבחי' פנימית הכתר דהיינו בחי' רצון הפשוט הנק' רעוא דכל רעוין והוא ענין קבלת התורה בחי' גלגלתא דא"א שלמעלה מבחי' המדות שברצון והוא ענין קבלת התורה מאנכי מי שאנכי שהוא פנימית הכתר ולכך אינו אלא יום אחד כי בבחי' רצון הפשוט אין הרצון אלא אחד בלבד ולכך נק' מדבר שהוא שרש ענין טעם מצות ת"ת גם עכשיו בדיבור מה שכבר נאמר וכמ"ש ואשים דברי בפיך כו'. והיינו שארז"ל דאין העולם מתקיים אלא בהבל תינוקות שב"ר כו'. אפי' אינם יודעים מה הם אומרים כי דבריו ביו"ד הדברות חיים וקיימים וכו' וד"ל):